

DYMBËDHJETË TEZA TË BESIMIT MBI IZRAELIN

DYMBËDHJETË TEZA TË BESIMIT MBI IZRAELIN HYRJE

Izraeli ka dymbëdhjetë fise. Dymbëdhjetë apostujt u dërguan në botë për të shpallur mbretërinë që do të vijë. Besimi i kishës rrëfëhet në dymbëdhjetë pikat e Kredos Apostolike. Ajo ende mbetet një prej kredove themelore për miliona të krishterë katolikë, ortodoksë dhe protestantë në të gjithë botën. Pesëqind vite më parë, Martin Luteri ishte i privilegjuar që e rizbuloi ungjillin e hirit të lirisë. Në 31 Tetor 1517, ai gozhdoi 95 tezat e tij në derën e qytetit kishtar të Vitenbergut, duke nisur kështu reformimin e kishës katolike.

Ne jemi të privilegjuar që jetojmë në një kohë, në të cilën shohim sesi populli i Izraelit rivendosi në tokën e premtuar. Kjo na bën mirënjohës. Por gjithashtu na shkakton edhe një ndjenjë urgjence. Plani i Perëndisë për shpëtimin e krijimit të Tij ka hyrë në një fazë të re dhe vendimtare. Çfarë lidhje kemi ne me këtë? Dhe çfarë lidhje ka kisha me Izraelin?

Ne jemi mirënjohës për të mirën që kemi marrë prej traditës së kishës. Por gjithashtu duhet të pranojmë se kisha pothuajse nuk ka patur asnjë vizion për Izraelin apo për popullin jude, por madje ka folur me përbuzje për judenjtë dhe Izraelin. Kjo na mbulon me turp.

E pra, shumë persona e ndjejnë nevojën dhe urgjencën për të folur më gjerësisht për planin e Perëndisë për shpëtimin, me krijimin e Tij në brendësi të Shkrimeve. Një grup i vogël njerëzish prej denominacioneve dhe sfondeve të ndryshme të cilët punojnë brenda kornizave të të krishterëve për Izraelin, janë grupuar që

ta mendojnë këtë më thellësisht. Në njëfarë mënyre, ata nuk përfaqësuan askënd. Sidoqoftë, ishte dëshira e tyre që të flisnin si anëtarë të Trupit të Krishtit, në lidhje me kishën në të gjithë botën dhe nëpër kohëra.

Kjo ka rezultuar në dymbëdhjetë teza mbi vendin e Izraelit në planin e Perëndisë për shpëtimin, në të cilat është parashtruar zgjedhja e Izraelit nga Perëndia për të bekuar kombet. Në këtë libërth, së pari do të gjeni dymbëdhjetë tezat, me një përpunim më të thelluar në vazhdim, dhe në fund, si pjesë e tretë, një shpjegim (qartësim) me referencat Biblike.

Këta artikuj nuk zëvendësojnë në asnjë mënyrë kurrëfarë kredoje, por funksionojnë si një impuls për të menduar më tej për mesazhin thelbësor të Biblës në lidhje me Izraelin dhe mbretërinë. Në këtë frymë, "Të Krishterët për Izraelin" tani ia ofron këta artikuj kishave dhe të krishterëve në të gjithë botën, në lutje dhe përlësi.

DYMBËDHJETË TEZAT E BESIMIT MBI IZRAELIN

1. Ne besojmë se Izraeli u krijua dhe u zgjodh nga Perëndia për të bekuar kombet.
2. Ne besojmë se kisha dhe kombet duhet ta bekojnë Izraelin.
3. Ne besojmë se kisha nuk e ka zëvendësuar Izraelin. Nëpërmjet besimit në Jezu Krishtin ne gjithashtu jemi bërë "bij të Abrahamit", atit të të gjithë atyre që besojnë.
4. Ne besojmë se të gjitha besëlidhjet që prej Abrahamit janë bërë me Izraelin.
5. Ne besojmë se Zoti do të jetë besnik ndaj të gjitha besëlidhjeve që Ai ka bërë me Izraelin, e po ashtu edhe me të gjitha premtimet që Ai i ka dhënë kishës.
6. Ne besojmë se ekziston misteri i ngurtësimit nga ana e Izraelit për hirin tonë, por gjithashtu që ka edhe verbëri nga ana e kishës për Izraelin, dhe një vel mbi kombet në lidhje me Izraelin.
7. Ne besojmë se kisha duhet të pendohet për të gjitha veprat e antisemitizmit të kryera në emër të saj, dhe duhet të tregojë pendesën e saj të vërtetë me vepra dashurie dhe solidariteti me Izraelin dhe popullin jude.
8. Ne besojmë se rivendosja e popullit jude në tokën e premtuar të Izraelit është filimi i shpengimit të madh. Ne besojmë se kombet mbajnë mbi vete përgjegjësinë për t'i ndihmuar judenjtë që të rikthehen.
9. Ne besojmë se qyteti i Jerusalemit është vendi ku Zoti do ta bëjë të banojë përsëri Emrin e Tij të Shenjtë.
10. Ne besojmë se një ditë Mesia do të vijë që ta themelojë Mbretërinë e Tij në të gjithë botën, dhe më pas do të ndodhë ringjallja fizike e të vdekurve të drejtë dhe ata do të sundojnë me Krishtin në Mbretërinë e Tij mbi tokë. E pra ne lutemi për paqen e Jerusalemit.
11. Ne besojmë se Biri i njeriut do të ulet me gjykim ndaj kombeve kur Mbretëria të vijë dhe do t'i kërkojë llogari atyre për mënyrën si e kanë trajtuar Izraelin dhe popullin jude.
12. Ne besojmë se rinovimi i të gjitha gjërave do të ndodhë në fund dhe përgjithmonë. Krijimi do të shpengohet nga skllavëria e tij drejt rënies dhe do të silltet në lirinë e lavdishme të bijve të Perëndisë. Dhe Perëndia do të jetë gjithçka dhe në të gjithë.

PËRPUNIMI I XII TEZAVE

1. Si anëtarë të trupit të Jezu Krishtit ne besojmë dhe rrëfejme se Perëndia ka zgjedhur Abrahamin, Isakun dhe Jakobin për shkak se Ai donte të bekonte të gjitha kombet e botës në ta dhe nëpërmjet tyre. Në këtë mënyrë shpëtimi ka ardhur tek ne nëpërmjet Izraelit.
2. Është thirrja jonë që ta bekojmë Izraelin për shkak se i detyrohem Birit të Parëlindur të këtij kombi, shpëtimin tonë. Nëpërmjet Jezusit jude, ne si besimtarë prej kombeve, jemi përfshirë me Izraelin që të jemi 'bij të Abrahamit', atit të të gjithë atyre që besojnë.
3. Është bindja jonë e fortë që kisha nuk e ka zëvendësuar apo nuk e ka shfuqizuar Izraelin në ekonominë e Perëndisë. Presupozimi se premtimet të cilat iu dhanë Izraelit tanimë i janë transferuar kishës është një lajthitje e tmerrshme dhe mëkat para Perëndisë. Ne besojmë se Krishti Jezus është fara e Abrahamit e kështu bekimi i premtuar kombeve ka ardhur prej Tij dhe Abrahami është bërë ati i të gjithë atyre që besojnë. Si trup i Krishtit ne festojmë misterin e shpëtimit nëpërmjet Zotit të kryqëzuar e të ringjallur..
4. Ne besojmë se besëlidhjet e bëra me patriarkët mbeten të vlefshme për Izraelin. Këto besëlidhje përfshijnë tokën, kombin, bekimin dhe mbretërimin Davidian, po ashtu edhe besëlidhjet në lidhje me priftërinë e Levit, qytetin e Jerusalemit dhe besëlidhjen e paqes. Ne besojmë se po ashtu, Besëlidhja e Re u bë edhe me shtëpinë e Izraelit dhe shtëpinë e Judës, dhe që kisha është shartuar në këtë besëlidhje nëpërmjet besimit në Jezu Krishtin. Shenjat e kësaj Besëlidhjeje të Re janë trupi i thyer dhe gjaku i derdhur i Zotit tonë. Ne besojmë dhe rrëfejme se Jezusi do të vijë si Mesia i Izraelit që ta largojë paperëndishmërinë prej Jakobit dhe të shpengojë fajin e kombeve. Me paraprirje të madhe ne presim Ardhjen e Tij në Lavdi dhe ringjalljen fizike të të vdekurve në drejtësi. Maranatha!
5. Ne rrëfejme se ZOTI është besnik ndaj të gjitha Besëlidhjeve të Tij me Izraelin. Perëndia nuk e refuzoi popullin e Tij, dhe as nuk i mënjanoi ata përkohësisht. Izraeli mbetet boshti kryesor në planet e Perëndisë për shpëtimin e botës. Jo të gjitha premtimet janë përmbushur në Krishtin, por Ai është garancia e sigurt për përmbushjen e ardhme dhe përfundimtare të tyre.
6. Me Apostullin Pal ne e pranojmë se mbi Izraelin ka ardhur një ngurtësim i përkohshëm. Ky do të jetë rasti i vetëm derisa plotësia e johebrenjve të ketë ardhur dhe një ditë i gjithë Izraeli do të shpëtohet. Me parapritje të madhe dhe lutje të zjarra ne jemi në pritje të asaj të ardhme të lavdishme për popullin e Perëndisë.
7. Duke kuptuar atë që ka ndodhur gjatë shekujve të kaluar, ne, si një pjesë e trupit të përbashkët të kishës, gjithmonë do të jemi të vetëdijshëm për fajin tonë kolektiv, i cili gjithmonë do të na drejtojë në një qëndrim pendese dhe përlulësie në vend të krenarisë kundrejt popullit jude. Kjo do të çojë në sjelljen e fryteve të denja të pendesës dhe do ta tregojë vetveten në vepra dashurie dhe solidariteti me popullin jude dhe me Izraelin. E pra ne do të dalim vazhdimisht e në mënyrë aktive kundra çdo qëndrimi antijudaik, anti-semit, fetar dhe jofetar, si brenda edhe jashtë Krishterimit.
8. Ne shikojmë me ëndje dhe besojmë se rikthimi i popullit jude në Tokën e Premtuar të Izraelit, dhe themelimi i shtetit të Izraelit është shenjë e besnikërisë së Perëndisë për premtimet e përjetshme dhe besëlidhjet që Ai ka bërë me Izraelin dhe popullin jude. Së bashku me Izraelin, ne do të falenderojmë, adhurojmë dhe lëvdojmë Zotin për fillimin e shpengimit dhe përmbushjen e profecive biblike të cilat na drejtojnë për në shpengimin përfundimtar.
9. Me pritje të zjarrtë ne shohim përpara për momentin kur Jerusalemi do të jetë vendi i lavdërimit në të gjithë tokën. Atëherë kombet do të shkojnë mbi Malin e Zotit, sepse Tora do të dalë prej Sionit, Fjala e Zotit prej Jerusalemit. Më në fund paqja dhe drejtësia do të mbulojnë tokën dhe kombet nuk do të stërviten më për luftë. (Isaia 2:2-4)
10. Ne lutemi për Paqen e Jerusalemit dhe presim me padurim ditën e madhe të Ardhjes së Princit të Paqes në Jerusalem, kur Ai do të ulet në fronin e atit të Tij David në Jerusalem dhe sundimi mbi shtëpinë e Jakobit, pra dymbëdhjetë fiseve të Izraelit, dhe të Mbretërisë së Tij nuk do të ketë fund. Ne presim me padurim ditën kur kohët rifreskuese të vijnë prej Zotit, për të cilat Jezusi dhe apostujt së bashku me të gjithë profetët e Izraelit kanë folur përgjatë epokave. Mesia do të vijë dhe do të sundojë e do të mbretërojë nga deti në det, nga bregu në breg – për aq kohë sa kombet të ekzistojnë mbi faqen e dheut. "Ai do të jetë Paqja jonë." (Mikea 5:1-4) Atëherë veli do të hiqet nga sytë, veshët dhe

zemrat e Izraelit, dhe po ashtu edhe veli i cili ka mbuluar fytyrën e kombeve. and the hearts of Israel, as well as the veil that has covered the face of the nations.

11. Ne kuptojmë dhe besojmë që para se Mbretëria përfundimtare e Paqes dhe e Drejtësisë të themelohet, do të ketë një Ditë Gjykimi mbi kombet. Pyetja kryesore, së cilës kombet do t'i duhet të përgjigjen, do të jetë që t'i përgjigjen pyetjes së bërë nga Jezusi: "Çfarë ke bërë me më të voglin e këtyre vëllezërve të mi?" (cit. Mateu 25:40) Thirrja e Tij për solidarizim me të varfërit dhe me të shtypurit e kësaj bote ka të bëjë së pari me qëndrimin tonë

QARTËSIM I DYMBËDHJETË TEZAVE

Kjo deklaratë është një thirrje e zemrës në emër të të gjithë atyre të cilët kanë zbuluar se populli dhe kombi i Izraelit mban një pozicion themelor dhe vendimtar në planin e Perëndisë për shpëtimin e kësaj bote. Ne jemi përpjekur të mos parashtojmë diçka e cila mund të konsiderohet si plotësisht e re apo origjinale, por thjesht një deklaratë në një gjuhë të thjeshtë dhe të përditshme e cila do të na kthejë pas në rrënjët tona biblike. Fatkeqësisht, kur bëhet e dukshme që ndjekësit e Jezusit i kanë prerë rrënjët e tyre biblike, nuk ka më shpresë për bekimet hyjnore. Kjo nuk është deklaratë krenarie, por përlësie: një thirrje e zemrës. Sepse është mirë dhe po ashtu shumë e nevojshme që anëtarët Ekklesias, trupit të Krishtit të përbërë më së shumti nga një shumicë e madhe besimtarësh të ardhur prej kombeve, të dinë se cili është pozicioni i tyre në planin e Perëndisë (Romakëve 11:17).

1. Izraeli është krijuar prej Perëndisë (krahajo Isaia 43:1 me Zanafilla 15:4 dhe 17:19) për lavdërimin e Emrit të Tij. Për këtë qëllim, Perëndia zgjodhi Abrahamin dhe pasardhësit e tij që të jenë instrumenti në duart e Tij që ta bekojë dhe ta shpengojë botën, jo në sensin e numerus clausus (numrit të kufizuar) por si pars pro toto (e marrë e gjitha). Nuk ishte synimi i Perëndisë që të ishte selektiv në përzgjedhjen e Tij, por Ai zgjodhi këtë mënyrë për të përmbushur planet dhe qëllimet e Tij universale (Zanafilla 12:3). Gjithçka në historinë e shpëtimit rrotullohet rreth zgjedhjes së Izraelit, por në fund të fundit kjo ka të bëjë me përmbushjen e planeve të Perëndisë në lidhje me universin dhe Krijimin e Tij.

Me termin 'Izrael', në deklaratën tonë të dymbëdhjetë artikujve ne i referohemi popullit dhe kombit të Izraelit, i cili përbëhet nga dymbëdhjetë fiset e

ndaj Izraelit dhe popullit jude. Urdhërimi hyjnor i cili na është dhënë nga goja e Isaia është: "Ngushëlloni, ngushëlloni popullin Tim," thotë Perëndia juaj.'

12. Së fundi ne besojmë dhe rrëfejme se vetë Zoti do të jetë garancia për rinovimin e të gjitha gjërave, të qiejve të rinj (të rinovuar) dhe të tokës së re (të rinovuar). Atëherë Jerusalemi qiellor do të zbresë mbi tokë dhe kombet do të ecin nën dritën e tij, dhe Lavdia e Perëndisë do të jetë drita e tij, dhe Qengji do të jetë llamba e tij, dhe pema e jetës do të jetë burimi i shërimit për kombet. Në atë ditë Perëndia do të jetë gjithçka në të gjithë. Haleluja!

Izraelit të cilët erdhën prej dymbëdhjetë bijve të Jakobit. Termi 'Populli Jude' ka të njëjtin kuptim. Termi 'Izrael' gjithashtu mund të përdoret edhe si emër për tokën e Izraelit të cilën Perëndia ia premtoi Abrahamit. Ne madje mund ta përdorim atë edhe si kuptim për kombin e Izraelit, duke iu referuar shtetit të Izraelit i cili u themelua në vitin 1948. Ne jemi të bindur se premtimet për tokën e Izraelit, të cilat Perëndia ia dha Abrahamit, Isakut dhe Jakobit e pasardhësve të tyre, janë ende të vlefshme sot (Zanafilla 13:15; 15:18; Psalmi 105:7-11 etj.). Toka e Izraelit është Toka e Premtuar, toka të cilën Perëndia premtoi se do t'ia jepte atyre. Askush nuk mundet të krijojë një çarje midis premtimeve të dhëna Izraelit në Bibël dhe themelimit të shtetit modern të Izraelit. Nga ana tjetër, themelimi i shtetit të Izraelit nuk është përmbushja përfundimtare e premtimeve të dhëna Izraelit në Bibël. Kjo përmbushje përfundimtare do të vijë vetëm kur Mbretëria e Perëndisë mbi tokë të jetë kryer prej ardhjes së Mesias së Izraelit. Gjithësesi, ne mund të themi se themelimi i shtetit të Izraelit është pjesë e shpengimit përfundimtar të Izraelit dhe një moment në përmbushjen e premtimeve që Perëndia i dha Abrahamit.

2. Kisha dhe kombet e bekojnë Izraelin duke njohur Besëlidhjet e Perëndisë me Izraelin, duke kuptuar që Izraelit iu dhanë vetë fjalët e Perëndisë (Romakëve 3:2) dhe duke e afirmuar lidhjen midis popullit dhe tokës. Kisha, mbi të gjitha, do të vazhdojë ta theksojë faktin që Jezusi ishte, është dhe do të mbetet jude, dhe që shpëtimi vjen prej judenjve (4:22). Nga ç'është thënë më sipër vijon fakti që kisha dhe kombet do të qëndrojnë në solidaritet me Izraelin dhe do të kërkojnë begatinë e Izraelit (Psalmi 122:9).

3. Në fillim menduam që të shkruarit e kësaj 'teologjie të zëvendësimit' është herezi. Sidoqoftë, ne e kuptuam që kjo lajthitje nuk është hequr asnjëherë nga ndonjë Këshill Autoritar i Kishës. Do të ishte shumë e përshtatshme nëse kishat do të ngrinin zërin me forcë kundër këtij keqkuptimi, këtij keqinterpretimi dhe këtij falsiteti në të gjitha variantet e tij, sepse teologjia e zëvendësimit shpallet hapur çdo ditë e më shumë nën maska të ndryshme dhe e veshur me terma teologjike si 'teologjia e zgjerimit' ose 'teologjia e përmbushjes'. Shembulli tipik i prezantimit të koncepteve të tilla të rreme është ideja se roli i popullit të Izraelit, kombi të Izraelit dhe tokës së Izraelit është i zvogëluar, i zëvendësuar, i shfuqizuar.

Besimtarët prej kombeve mund të jenë plotësisht pjesëmarrës të planit të Perëndisë për shpëtimin. Falë gjakut të Jezusit, muri ndarës është shembur (Efesianëve 2:13). Të gjithë ata që janë pagëzuar në Krishtin Jezus kanë veshur Krishtin. Galatasve 3:26-29 thotë: "Sepse të gjithë ju jeni bij të Perëndisë me anë të besimit të Jezu Krishti. Sepse të gjithë ju që jeni pagëzuar në Krishtin, Krishtin keni veshur. Nuk ka as jude, as grek, nuk ka as skllav as të lirë, nuk ka as mashkull as femër, sepse të gjithë jeni një në Jezu Krishtin. Dhe, në qoftë se jeni të Krishtit, jeni pra pasardhja e Abrahamit dhe trashëgimtarë sipas premtimit." Por burrat do të mbeten burra dhe gratë do të mbeten gra, edhe pse janë në një unitet të thellë shpirtëror brenda kishës së Krishtit. Ndërsa judenjtë do të jenë po judenj dhe johebrenjtë do të jenë po johebrenj, në kishë ky është një unitet i thellë shpirtëror nëpërmjet besimit në Krishtin.

4. Besëlidhjet përkatëse janë përpunuar në disa teza të ndryshme. Këtu, një ekspozim i Besëlidhjes së Re, e cila gjithashtu dhe mbi të gjitha është bërë me Izraelin, duket se është i përshtatshëm. Jeshua erdhi së pari si Mesia, si Ai i cili do të shpengonte mëkatet e popullit të Tij, popullit të Izraelit. Dhe një ditë kjo do të ndodhë hapur dhe publikisht kur e gjithë shtëpia e Izraelit të hyjë në Besëlidhjen e Tyre të Re (Romakëve 11:25-27; Jeremia 31:31-34; Isaia 53; Zakaria 12:10-14, etj.) Por shpengimi dhe heqja e mëkateve menjëherë ka një perspektivë mbarëkombëtare, përfshi edhe të gjitha kombet. Gjoni 1:29 thotë: "Ditën tjetër, Gjoni pa Jezusin ndërsa vinte tek ai dhe tha, 'Ja, Qengji i Perëndisë, i cili heq mëkatën e botës!' Pas ardhjes së Tij në përlulesi që të merrte mëkatën e botës dhe të për-

ballej me refuzimin, një ditë Ai do të vijë në Lavdi për të mbledhur të gjitha kombet para Tij (Mateu 25:31-33; Isaia 2:2-4; Isaia 63:1-6; Zbulesa 25:31-33). Kushdo që nuk i shton fjalës së profecisë, apo të heqë nga fjalët e profecisë do të thërrasë, bashkë me apostullin Gjoni: "Eja, Zot Jezus!" (Zbulesa 22:18-20)

5. Në disa përkthime të ndryshme, mbi kapitullin 11 të Letrës së Romakëve është shkruar si titull: "Kombi i Izraelit lihet mënjane për kohësisht por nuk dëbohet përjetësisht", tituj të cilat sigurisht që nuk ndodhen në origjinalin në Greqisht të tekstit të Testamentit të Ri, por janë shtuar më vonë. Në të vërtetë, teksti thotë të kundërtën! Romakëve 11:1 thotë: "Atëherë mendoj: a e refuzoi Perëndia popullin e Tij? Në asnjë mënyrë!" Dhe në fund të trajtimit të tij mbresëlënëse të misterit, Pali shpall duke përmbledhur: "Sepse dhuntitë e Perëndisë dhe thirrja e tij janë të pakthyeshme!"

Shpesh njerëzit nëpër kisha japin përshtypjen se të gjitha premtimet e bëra Izraelit janë përmbushur në Krishtin, duke iu referuar Palit: "Sepse të gjitha premtimet e Perëndisë në të janë "po" dhe në të "amen", për lavdi të Perëndisë nëpërmjet nesh" (2 Korintasve 1:20). Ajo që Pali do të thotë, gjithësesi, është që Zoti Jezus është garancia pse ne mund t'i besojmë premtimeve të Perëndisë.

Tek Romakëve 15:8-11, Pali e shpreh me goxha gjallëri këtë detaj, në mënyrë që kombet gjithashtu të adhurojnë dhe të lavdërojnë Perëndinë e Izraelit: "Tani them që Jezu Krishti është bërë shërbëtor ndaj të rrethprerëve për të vërtetën e Perëndisë, që të konfirmojë premtimet e bëra ndaj etërve, dhe që johebrenjtë të mund ta lavdërojnë Perëndinë për mëshirën e Tij, siç është shkruar: "Për këtë arsye do të të shpall ndër johebrenjtë, dhe do t'i këndoj emrit Tënd." Dhe përsëri ai thotë: "Gëzohuni, o johebrenj, me popullin e Tij!" Dhe përsëri: "Lavdëroni Zotin, të gjithë ju johebrenj! Lavdëroni Atë, të gjithë ju popuj!"

6. Të kuptuarit e kësaj çështjeje është veçse të kuptuarit e një misterit (musterion), të cilin apostulli ua zbulon anëtarëve të kishës në Romë, në mënyrë që ata të mos mashtrohen dhe të përfundojnë në opinione dhe në konkluzione të gabuara nga arsyetimet e tyre -fjalë të cilat ne, që jetojmë në shekullin XXI, duhet t'i marrim plotësisht në zemër! Kur Jezusi u refuzua si Mesia i premtuar, mesazhi i

shpëtimit i erdhi johebrenjve, kombeve. Ishte dëshira e apostullit që të provokonte bashkëizraelitët e tij për xhelozin ndaj këtij 'suksesi' të misionit të tij. Me fjalë të tjera, Pali donte të përfshinte të gjithë Izraelin në këtë mission me johebrenjtë (Romakëve 10:2, 19; 11:11). Ndërsa të krishterët ndonjëherë e kanë kuptuar këtë si thirrjen e tyre për t'i provokuar për xhelozin të gjithë ata nga Izraeli të cilët ende nuk e kanë marrë zbuluesin për Jezusin (Romakëve 11:11), çfarë ka bërë kisha nëpër shekuj që të provokojë Izraelin për xhelozin në të treguarit e dashurisë së pakushtëzuar? Me disa përjashtime të vogla prej disa individëve të krishterë, krishterimi në përgjithësi pothuajse nuk ka bërë asgjë, por i ka shtuar lëndimeve të tyre.

7. There is a difference of opinion among Christians and churches about the question whether we should confess guilt for what was done to the Jewish people over the centuries. In our culture we tend to think almost exclusively from an individual perspective: I am responsible for what I did, or do with regard to the Jewish people. I am not responsible for what someone else did in the past or does now. But the Bible teaches us to think collectively (Psalm 106:6; Nehemiah 1:5-11; Daniel 9:5-11). Of course, not everybody was involved in the atrocities that were committed to the Jewish people throughout history and especially in the concentration camps. However, true repentance identifies with the sins of one's people, even of one's forefathers and even of Christianity at large over the centuries. God sees us not just as individuals but also as a group with a corporate identity. There is no reason whatsoever for pride in the notion that I personally, or my family, or my church or denomination was not involved in anti-Jewish theology or actions. Paul tells us: "Do not be arrogant, but tremble" (Romans 11:20). And verse 18 says: "Consider this: You do not support the root, but the root supports you!" True repentance will not just show itself by solemn declarations at special occasions. True repentance will show itself in producing fruits worthy of repentance in acts of love and solidarity with the Jewish people and with Israel.
8. Pas themelimit të shtetit të Izraelit, kreu i Rabinëve shtoi një lutje për shtetin në liturgjinë e shërbesës së mëngjesit të Shabatit. Në fjalë të formuluar me kujdes, të Përrjetshmit i jepën falenderime për Medinat Yisrael (Shtetin e Izraelit) si 'fillimin e lulëzimit të shpengimit tonë'.

Gjithësesi, disa pjesë të Judaizmit Ortodoks kanë rezervat e tyre. Disa janë të bindur se kombi i Izraelit mund të jetojë në paqe vetëm në tokën e Izraelit, në Tokën e Premtuar, nëse dhe kur Mesia i premtuar të ketë ardhur. Të jemi të sigurtë, shteti i sotëm i Izraelit është një shtet laik i cili nuk është i përsosur, ku bëhen dhe do të vazhdojnë të bëhen gabime, kundër vullnetit të shprehur të të Përrjetshmit. E pra, nuk është detyra jonë si të krishterë dhe si kisha që të përqafojmë dhe të duartrokasim gjithmonë pa kritika, politikën e qeverisë Izraelite. Pavarësisht kësaj, në bazë të premtimeve të Perëndisë, ne, si të krishterë dhe kisha, duhet t'i mbështesim, dhe padyshim do t'i mbështesim të drejtat e shtetit të Izraelit për të ekzistuar, dhe kështu refuzojmë çdo lloj veprimi dhe prirje bojkotuese e të pamëshirshme të armiqve të Izraelit për ta hequr qafe këtë shtet judaik në Lindjen e Mesme. Izraeli është dhe duhet të jetë një vend i sigurtë për popullin jude, shpesh të persekutuar dhe të shpërndarë, popullin e Perëndisë. Për shumë persona prej popullit jude, ekzistenca e Izraelit dhe jeta në Tokën e Premtuar është shprehje e identitetit të tyre judaik.

9. Shpresa e lartpërmendur është e bazuar mbi fjalët e profetit Isaia 2:2-4 dhe Mikea 4:1-4. Ajo shprehet shkëlqyeshëm në statujën e bërë prej Evgeney Vuchetiv, të cilës iu dha vendi i përshtatshëm në kopshin afër ndërtesës së Kombeve të Bashkuara në Nju Jork. Pa asnjë hije dyshimi ky mund të jetë një frymëzim për ata individë në Kombet e Bashkuara të cilët po përpiqen të vijnë me vendimet e duhura për paqen në botë. Por fatkeqësisht, në asnjë rast nuk përmendet që i tillë do të jetë edhe rasti nëse, dhe kur, Tora të ngrihet prej Jerusalemit!
10. Tek Veprat 3:17-21, apostulli Pjetër thotë: "Tani, o vëllezër, e di se ju keni vepruar në padije, ashtu si edhe drejtuesit tuaj. Por kjo është mënyra se si Perëndia e përmbushi atë që Ai pati thënë më përpara nëpërmjet të gjithë profetëve, duke thënë se Mesia i Tij do të vuante. Pendohuni, e më pas, kthehuni tek Perëndia, që mëkatet tuaja të mund të fshihen, që kohët e freskisë të vijnë prej Zotit, dhe që Ai të mund të dërgojë Mesian, i cili u paracaktua për ju – vetë Jezusi. Qielli duhet ta pranojë Atë derisa koha të vijë kur Perëndia të rivendosë gjithçka, ashtu si Ai premtoi kohë më parë nëpërmjet profetëve të Tij të shenjtë." Pendohuni dhe kthehuni tek Perëndia në mënyrë që kohët e freskisë të vijnë! Të gjithë profetët folën për rinovimin e të gjitha gjërave. Së pari do të ndodhë rivendos-

ja e çadrës së rënë të Davidit (Amos 9:11), dhe më pas rivendosja e kombeve, kur veli mbi sytë e tyre të hiqet dhe hutimi do të marrë fund. Në fund Mbretëria e Paqes dhe Drejtësisë do të vijë. Perëndia do të sundojë nëpërmjet Mesias së Tij. Dhe kombet do ta lavdërojnë këtë Mbret i cili vjen nga linja e Mbretit David. Psalmi 72 flet për këtë me terma të mrekullueshme, duke përfunduar me (vargjet 17-19): "Emri i tij do të vazhdojë përjetë, emri i tij do të përhapet deri sa të ketë diell; dhe tërë kombet do të bekohen në të dhe do ta shpallin të lumtur. i bekuar qoftë Zoti Perëndia, Perëndia i Izraelit; vetëm ai bën mrekulli. Qoftë i bekuar përjetë emri i tij i lavdishëm, dhe tërë toka qoftë e mbushur me lavdinë e tij. Amen, amen."

Veli i Izraelit do të hiqet (2 Korintasve 3:12-16), dhe po ashtu edhe veli që mbulon kombet (Isaia 25:7). Në fund Mesia do ta mundë vetë vdekjen përgjithmonë (Isaia 25:8).

11. Fatkeqësisht, shumë të krishterë kërkojnë që të provojnë se kanë të drejtë që e kritikojnë Izraelin. Por ne do ta theksojmë kauzën tonë, që nuk është Izraeli ai i cili e shkaktoi më së pari vuajtjen e palestinezëve që ndodhi pas themelimit të shtetit të Izraelit. Nuk mund të mohohet se mbi gjithçka ata janë bërë viktimë për shkak të politikave të dështuara nga vetë liderat e tyre. Madje edhe vëllezërit tanë dhe motrat tona arabe në Krishtin vuajnë për shkak të drejtuesve palestinezë. Në të njëjtën mënyrë, ne do të kërkojmë që izraelitët t'i kushtojnë vëmendje padrejtësive që ndodhin ndonjëherë, pa u dhënë atyre shumë mësimë prej një qëndrimi kryelartë apo krenar. Ata dëgjojnë me respekt në shumë raste, për shkak se ne vijmë si miq. Sidoqoftë, detyra jonë kryesore është që të

përbushim thirrjen biblike: "Ngushëlloni, ngushëlloni popullin Tim...", që t'i inkurajojmë ata, t'i duam ata dhe të qëndrojmë me ta. Shumica janë plotësisht të bindur që e gjithë bota i urren. Ne do t'u tregojmë atyre se ne do të qëndrojmë krah tyre vazhdimisht dhe kundër atyre të cilët e urrejnë Izraelin dhe popullin jude.

12. Kur Mesia të ketë shkatërruar në fund të gjithë armiqtë dhe armiku i fundit, vdekja, të jetë mundur, Jezusi do t'ia dorëzojë Mbretërinë Perëndisë Atë dhe universi do të hyjë në fazën e tij përfundimtare të lavdisë së përjetshme. 1 Korintasve 15:24-28 thotë: "Pastaj do të vijë fundi, kur Ai t'ia dorëzojë mbretërinë Perëndisë Atë, pasi të ketë asgjësuar çdo sundim, çdo pushtet e fuqi. Sepse duhet që Ai të mbretërojë, derisa t'i vërë të gjithë armiqtë e Tij nën këmbët e veta. Armiku i fundit që do të shkatërrohet është vdekja. Sepse Perëndia i vuri të gjitha nën këmbët e Tij. Por, kur thotë se çdo gjë i është nënshtruar, është e qartë se përjashtohet Ai që ia ka nënshtruar çdo gjë. Dhe kur t'i ketë nënshtruar të gjitha, atëherë Biri vetë do t'i nënshtrohet Atij që i nënshtroi të gjitha, që Perëndia të jetë gjithçka në të gjithë." Në pikëpamjen profetike dhe eskatologjike (të ardhjes përfundimtare të Krishtit) nuk është gjithmonë e qartë që të përkufizosh se cila profeci i referohet cilës fazë të shpalljes së Mbretërisë. Profetët ndonjëherë i ndërthurin elementët e bukur pa i përkufizuar qartësisht se ku përkasin secilët elementë. Por Mbretëria e Perëndisë do të përbushet kur Satani dhe fuqitë e errësirës të lidhen; por vdekja është ende realitet (Isaia 65:20; Zbulesa 20:1-6). Së fundi, do të jetë Mbretëria e plotësuar e Perëndisë e cila do të shkëlqejë me jetë të përjetshme dhe në të cilën vdekja nuk do të jetë më (Zbulesa 21:1-5).